

Viite: Lausuntopyyntö HEL0244-5

Fernando H. Cardoson johtama kansalaisyhteiskuntapaneeli
Panel of Eminent Persons on UN-Civil Society Relations

Yhteenveto:

YK:n kansalaisyhteiskuntasuhteita pohtineen paneelin lähtökohta, löytää keinoja lähentää YK:ta ja sen eri elimiä kansalaisyhteiskunnan kanssa, on erinomainen. Suomen tulisi tukea aidosti avointa, osallistavaa ja dialogia käyvää multilateraalista järjestelmää.

YK:n rooli globaalin demokratian kehittäjänä on merkittävä, ja se tarjoaa parhaimmillaan mahdollisuuden tukea laajaa osallistujapohjaa globaalihallinnossa YK-hallinnon ulkopuolellakin. Kansalaisyhteiskunnan ottaminen osaksi globaalin hallinnan kokonaisuutta on tervetullut askel kohti monipuolista ja avoimempaa dialogia. Keinot kansainvälisellä tasolla ilmenevän demokratia- ja vaikuttamisvajeen korjaamiseksi ovat pääosin tervetulleita esityksiä.

Johdanto

Cardoso-raportti on syntynyt tarpeesta paikata kansainvälisesti lisääntyvää demokratiavajetta. Demokratiavaje on kasvanut ennen kaikkea globalisaation myötä, kun päätöksentekuelimet ovat siirtyneet etäämmälle kansalaisista, esim. EU-, YK-, tai WTO- tasoille.

Ongelman ydin on kansalaisten, sekä vähemmän vaikutusvaltaisten valtioiden, tunne siitä ettei elämää ohjaaviin tekijöihin ole mahdollisuutta vaikuttaa. Kansalaisyhteiskunta on etsinyt uusia vaikuttamistapoja saada eri ihmisryhmien mielipiteet kuuluviin. Kansalaisjärjestöjen ja intressiryhmien kautta vaikuttaminen luo mahdollisuuden käydä keskustelua tärkeiksi kokemista asioista ja olla vaikuttamassa päätöksentekoon.

Samalla kun maailman eri kansalaisyhteiskunnat ovat mukautuneet globaaleihin (mutta myös kansallisiin) menettelytapoihin, Cardoso-raportti esittää mallin jonka mukaisten menettelytapojen kautta YK voisi mukautua eri sidosryhmien kasvavaan vaikutusvaltaan. YK:n perustavana ideana olevan valtioidenvälisen dialogin lisäksi nyt esitetään keinoja millä tavoin mm. kansalaisetujärjestöt voitaisiin integroida YK- järjestelmään hallinnollisesti menettämättä kansallisvaltioiden vastuuasemaa. Muutos on merkittävä, mutta ehdottomasti kannatettava.

Kansainvälisen demokratian vaje on pitkälti myös transparensсивaje. Keskeinen haaste on hyvän hallinnon avoin toteuttaminen kansainvälisissä järjestöissä, jotka eivät perinteisesti ole olleet erityisen avoimia työssään. Transparensia edistää uusien toimintaryhmien pääsy kv-järjestelmään. YK:n toimiminen vaikuttajana ja mallina avoimesta ja osallistavasta päätöksenteosta kansainvälisessä järjestelmässä olisi tervetullutta, ja mm. Bretton Woods instituutiot voivat hyötyä tästä kokemuksesta.

Kansalaisyhteiskunnan huomioiminen toimijana on merkittävä askel eteenpäin YK:n reformissa, mutta koko järjestelmän toiminta- ja uudistumiskyky määrittävät pitkälle miten tätä voimavaraa pystytään hyödyntämään.

Yksityiskohtaisempia huomioita:

- Raportti antaa merkittävää tunnustusta kansalaisyhteiskunnalle muutosvoimana useissa merkittävissä kansainvälisissä prosesseissa, kuten miinat, velkakysymys, rikostuomioistuin tai HIV/AIDS. Paneelin raportti tunnustaa, että YK:lla, kuten kansallisvaltioillakin on paljon saatavaa ja opittavaa kansalaisyhteiskunnalta.
- Raportin yksi ansio on sen alussa esiteltyt määritelmät. Paneelin selkeän erottelu esim. kansalaisyhteiskunnan ja yksityissektorin välillä on hyödyllistä nykyiseen sekavaan käytäntöön. Kullakin ryhmällä on roolinsa ja oma merkityksensä. Esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan akkreditaatio koskee kansalaisyhteiskuntaa, joka siis ei paneelin mukaan pidä sisällään yksityissektorin yhdistyksiä tai etujärjestöjä (vrt. poikkeava käytäntö WTO:ssa). Yksityissektorin, paikallishallinnon ja kansalaisyhteiskuntien eri roolit ja erilaiset osallistamisen muodot eivät kuitenkaan kulje välttämättä johdonmukaisesti läpi raportin, ja raporttia tulisikin tarkastella huolellisesti tästä näkökulmasta.
- Raportin suositusten ulottaminen myös kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen kansallisella tasolla on myös hyödyllistä, mutta suositukset jäävät yllättävänkin rajoittuneiksi. YK:n on tärkeä hoitaa oma toimintansa kentällä paikallisyhteisöiden tavoitteet huomioiden, kuten raportti esittää. Ollakseen uskottava, YK:n on myös aktiivisesti kontribuoitava siihen, että kansalaisyhteiskunnille taataan mahdollisuudet toimia vapaasti ja osallistua päätöksentekoon hallitusten sekä kansainvälisten instituutioiden ja rahoituslaitosten toimesta paikallisella, kansallisella ja alueellisella tasolla. Tämän raportti jättää liian vähälle huomiolle.
- Tulee tarkastella huolella millaisilla mekanismeilla kansalaisyhteiskuntaa parhaiten osallistetaan prosessiin ja miten kansalaisyhteiskunta pääsee vaikuttamaan itse päätöksentekoon. Esimerkiksi ehdotus kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antavista ryhmistä (*Civil Society Advisory Groups*) asettaa kansalaisyhteiskunnan toimijat suoraan kontaktiin YK-järjestelmän kanssa, mikä voi avata tehokkaan viestintäkanavan. Mutta tämä myös asettaa haasteita aidolle ja avoimelle vaikuttamiselle. Huolena on, että paneelin ehdotukset integroida monimuotoinen ja innovatiivinen kansalaisyhteiskunnan muutosvoima tukemaan YK:n koneistoa eri muodoissa, saattavat kääntyä kansalaisyhteiskunnan dynaamisuutta vastaan.
- Erityisesti tulisi suunnata huomiota etelän kansalaisyhteiskuntakapasiteetin rakentamiseen ja sen kykyyn toimia sekä paikallisella että globaalilla tasolla. Huolena on kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vähien resurssien suuntaaminen globaalin tason toimintaan paikallisen tason toiminnan kustannuksella. Resurssikysymystä on pidettävä keskustelussa jatkuvasti mukana. Tässä yhteydessä tulisi huomioida myös kehitysmaiden parlamenttien ja puoluejärjestelmän toimintaedellytysten parantaminen demokratian olennaisena osana. Demokratian edistäminen ja kansalaisyhteiskunnan kehittymisen tukeminen voidaan nähdä laajana kokonaisuutena.
- Raportti pyrkii vastaamaan myös kysymykseen miten YK-järjestelmässä voitaisiin parhaiten edistää parlamentaarista ulottuvuutta. Parhaimmillaan kumppanuus toteutuu paitsi YK:n ja kansalaisyhteiskunnan, myös parlamentaaristen edustajien ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Tämä tuo uusia haasteita paitsi kansalliselle myös paikallisen hallinnon tasolle. Paikallisen hallinnon (*United Cities and Local Governments-advisory body*) osallistaminen YK-järjestelmän prosesseihin on positiivinen askel globaalin ja paikallisen tuomisessa lähemmäksi toisiaan.